

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
101 Reykjavík

sent á samráðsgátt

Reykjavík, 22. júní 2021

Efni: Umsögn um reglugerð um sameiningu annars vegar heilbrigðiseftirlits Mosfellsbæjar og Seltjarnarnesbæjar við Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæði og hins vegar sameiningu heilbrigðiseftirlits Kjósahrepps við Vesturlandssvæði á grundvelli laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir

Samtök atvinnulífsins hafa tekið til umsagnar ofangreint mál sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda 8. júní sl. Með reglugerðinni verður heilbrigðiseftirlit Mosfellsbæjar og Seltjarnarnesbæjar sameinað við Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæði og heilbrigðiseftirlit Kjósahrepps við Vesturlandssvæði.

Í 44. gr. laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998 (hml.) segir að ekkert sveitarfélag skuli vera án heilbrigðiseftirlits. Samkvæmt 59. gr. reglugerðar nr. 941/2002 um hollustuhætti með síðari breytingum ber heilbrigðisnefnd ábyrgð á heilbrigðiseftirliti og framkvæmd þess. Heilbrigðiseftirlit starfa því í umboði heilbrigðisnefnda, en hlutverk þeirra er skilgreint í 47. gr. hml.

Í 45. gr. hml. er fjallað um heilbrigðiseftirlitssvæðin en samkvæmt ákvæðinu er Íslandi skipt upp í 10 eftirlitssvæði. Í eldri lögum voru starfandi 46 heilbrigðisnefndir á 13 eftirlitssvæðum. Þar áður voru heilbrigðisnefndirnar rúmlega 200 talsins. Í athugasemdum við 11. gr. frumvarpsins sem varð að hml. var þessi fækkun heilbrigðisnefnda sögð styrkja eftirlitið. Jafnframt var um að ræða viðleitni í þá átt að sameina sveitarfélögin í landinu enn frekar um að standa sameiginlega að verkefnum.

Heilbrigðiseftirlit eru staðbundin stjórnvöld. Á Íslandi eru þar af leiðandi starfandi 10 staðbundin stjórnvöld sem sinna heilbrigðiseftirliti. Hvert eftirlitssvæði hefur t.a.m. sína eigin gjaldskrá sem birt er í B-deild Stjórnartíðinda og eru gjöld mismunandi eftir svæðum. Umhverfisstofnun og Matvælastofnun hafa yfirstjórn með heilbrigðiseftirlitunum ásamt því að sinna samræmingarhlutverki. Umhverfisstofnun heyrir undir umhverfisráðuneytið og Matvælastofnun heyrir undir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið. Eftirlitsumdæmin tíu heyra því undir tvær stofnanir sem aftur heyra undir tvö ráðuneyti. Umhverfisstofnun og Matvælastofnun fara að auki með eftirlit og hafa sérstakar gjaldskrár fyrir það eftirlit. Þetta fyrirkomulag er kostnaðarsamt og flókið fyrir þá sem sæta og sinna eftirlitinu.

Margþætt, flókið og íþyngjandi lagaumhverfi og eftirlit eykur kostnað og veikir samkeppnishæfni fyrirtækja og Íslands í alþjóðlegu samhengi en atvinnulífið stendur undir stærstum hluta kostnaðar við heilbrigðiseftirlit.

Opinbert eftirlit á að taka breytingum eins og annað með framþróun á ýmsum sviðum og breyttum viðhorfum. Í því samhengi væri skynsamlegt að greina og ná utan um umfang opinbers eftirlits með kerfisbundnum hætti og endurmeta reglur sem eru í gildi. Meta þarf hvort tiltekna reglur eigi ennþá við og þjóni eðlilegum markmiðum og nái þeim. Það sem hefur á einhverjum tímamarki þótt eðlilegt að setja í lög er ekki meitlað í stein og ætti að sæta endurskoðun.

Í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar segir að átak verði gert í einföldun regluverks í þágu atvinnulífs og almennings. Sambærilegar yfirlýsingar hafa verið í stjórnarsáttmálum fyrri ríkisstjórna án þess að mikið hafi verið gert. Í stuðningsyfirlýsingu stjórnvalda við lífsskjarasamninginn 2019 voru jafnframt kynnt nokkur atriði til einföldunar á opinberu eftirliti. Loks hefur regluverk á málefnasviði

atvinnuvegaráðuneytisins verið einfaldað í kjölfar samkeppnismats OECD á ferðaþjónustu og byggingariðnaði. Ljóst er því að vilji er til breytinga af hálfu stjórnvalda en betur má ef duga skal.

Stöðlun á framkvæmd eftirlits er skref í átt að framangreindum markmiðum. Að mati SA er sú sameining sem lögð er til með reglugerðinni jákvætt skref í átt að einfaldara eftirlitskerfi. SA telur þó nauðsynlegt að ganga mun lengra og leggja til frekari einföldun. Skipting landsins í 10 heilbrigðisumdæmi, 9 eftir breytinguna, skapar kostnað og eykur líkur á hagsmunaárekstrum. Hún fjölgar leyfum sem fyrirtæki þurfa að sækja um og flækir þau samskipti sem þurfa að eiga sér stað. Fjöldi umdæmanna eykur jafnframt hættu á því að mismunandi kröfur séu gerðar til starfsemi eftir því hvar hún er staðsett.

Lagt er til að heilbrigðiseftirlitin verði sameinuð í eina stofnun sem tekur þá jafnframt yfir eftirlitsstarfsemi Matvælastofnunar, Umhverfisstofnunar, Fiskistofu, Neytendastofu, Mannvirkjastofnunar og Vinnueftirlitsins. Dæmi eru um að fyrirtæki, þar sem almenningur leitar þjónustu, sæti eftirliti frá nokkrum af framangreindum eftirlitsaðilum, t.d. eru líkur á að heilbrigðiseftirlit kanni salernisaðstöðu fyrirtækis á meðan Vinnueftirlitið sinnir vélaeftirliti. Þegar eftirlit hjá einu fyrirtæki er á höndum margra eftirlitsaðila skapar það meira umstang og þ.a.l. meiri kostnað en þörf er á. Það þarf að leggja áherslu á samþættingu eftirlitsins, allt sé á einum stað og að notendur þurfi ekki að eiga við marga ólíka aðila hins opinbera. Kerfið á enda að vera hannað miðað við þarfir notenda þess en ekki kerfisins.

Samþættingin dregur úr hættu á hagsmunaárekstri og að mismunandi kröfur séu gerðar til sambærilegra lögaðila eftir því hvar á landinu þeir eru staðsettir. Með því skapast vænlegra umhverfi fyrir íslenskt atvinnulíf þar sem allir sitja við sama borð. Að auki má ætla að eftirlitið eflist enn frekar og tækifærum til sameiningar sveitarfélaga til þess að standa sameiginlega að verkefnum fjölgi.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Heiðrún Björk Gísladóttir